ΙĜ

responda formo : endorm~i (transiri en dorman staton; rad. dormi); enpens~i (esti absorbita en pensoj); elrev~i, disrev~i (eliri el siaj revoj pro kontraŭa realaĵo); senmov~i, sensent~i, senvid~i (perdi aŭ momente neuzi la kapablon sinmovi, senti aŭ vidi); senzorg~i (momente formeti siajn zorgojn), ktp. Kiam la substantiva formo estas sufikshava, tiu sufikso ordinare malaperas en la kunmetado: enloĝ~i (eniri en loĝejo(n)); envetur~i (eniri en veturilo(n)). Rim. 2: Car la formo de vortfarado per sen estas ordinare pli klara k pli forta, oni ofte derivas verbojn per tiu prefikso (ekz. senvest~i) prefere of uzi la verbon formatan per mal kun resenda pronomo (sin malvesti). Rim. 3 : Oni ne konfuzu du ŝajne similajn sed efektive tute malsamajn formojn de kunmetado, kiuj ambaŭ prepozicio konsistas el prefiksa adverbo, substantiva radiko k sufikso iĝ. La unuan tipon, en kiu la substantivo estas komplemento de la prepozicio, ni priparolis supre (Ie, D); la alian tipon prezentas vortoj kiel deflank~i, enradik-~i, kies formado estas tute malsimila, ĉar en ili la substantivo ne estas komplemento, de la prepozicio k oni devas analizi ne jene : de-flanko-iĝi = iĝi de flanko ; en-radiko-iĝi = iĝi en radiko, sed jene : de-flankiĝi = flankiĝi de; en-radikiĝi = radikiĝi en (Kp 16, 10 D, Rim. 3).

Ile Kun verba radiko, iĝ signifas: «vole aŭ nevole transiri al nova stato esprimata de la radiko, kaj rezultanta de ago farita de iu ajn, inkluzive de la subjekto »:

A) Kun netransitivaj verboj, iĝ subkomprenigas antaŭ si la participan sufikson -anta (aŭ -inta) : li falis sub la radojn de veturanta vagonaro, k mort~is Z; mia ĉapo, flugante, pend~is sur la branĉoj de la arbeto Z; ĉes~i Z, dorm~i, dron~i, kuŝ~i, sid~i, star~i, ktp. Rim. I: Kiam oni volas precizigi la aŭtoron de la ago, oni devas uzi ig- kun resenda pronomo: sin dronigi, sin kuŝigi, sin mortigi, sin sidigi, sin starigi, ktp. Rim. 2: Car transiro al nova stato ne facile distingiĝas de komenco de tiu nova stato. oni povas indiferente uzi la prefikson ekkun la sama senco kiel iĝ- ĉe la netransitivaj verboj. Tiu uzo estas eĉ rekomendinda: ekstari (prefere ol star~i); eksidi (prefere ol sid~i); ekkuŝi (prefere ol kuŝ~i).

B) Kun transitivaj verboj, iĝ subkomprenigas ĉiam antaŭ si la participan sufikson -ata (aŭ-ita) ; alivorte, ĝi servas por netransitivigi transitivajn verbojn : jen montr~is tero Z; la koro al mi prem~as Z; profundaj planoj detru~as Z; laŭ sia laboro laboristo taks~as Z; kio vend∼as kaŝite, vend∼as profite Z; homo ne povas kompreni la aferojn, kiuj far~as sub la suno Z; sur turkan tapiŝeton met∼is la manĝaro ; venis la tempo, kiam la kanabo sem∼as k la tero kovr~is de semo ; li ekscit~as kiel bolanta lakto Z ; sub la sankta signo de l'espero kolekt∼as pacai balalantoi 2: fin~i, komenc~i, nask-~i, renkont~i, romp~i, trov~i, vid~i, ktp. Rim. 1: Kiel oni vidis per la ekzemploj, la iĝ-verboj estas kelkfoje uzataj kun senco de pasiva verbo. Kvankam la ideoj esprimataj de tiuj du formoj estas tre proksimaj, ekzistas tamen ja diferenco. La iĝ-verbo prezentas la statŝanĝon laŭ ĝia daŭro, dum la pasiva verbo (esti -ata, -igata) prezentas tiun ŝanĝon kiel finitan k jam anstataŭitan de nova stato. Rim. 2 : Kvankam, ĉe komenco de la lingvo, oni trovas kelkajn maloftajn ekzemplojn de iĝ uzata kun transitiva verbo k subkompreniganta antaŭ si la participan sufikson -anta (ĉiuj sciiĝis pri tio Z; por ke la publiko povu kon∼i tiun lingvon ĉiuflanke Z), ĝi estas nun ordinare anstataŭigita en tiu senco per la prefikso ek : li ĉion ekscios, kiam li vek~os.

III De ĉiuj verboj derivataj per iĝ oni povas regule devenigi :

A) Substantivojn, kun la senco: « stato de -iganto » : aliform~o de vesto, amas~o da homoj, malamik~o, blind~o, cikatr~o, paŝt~ejo Z, ktp.

B) Adjektivojn, kun la senco : « iĝanta, povanta -iĝi » : balanc~a foliaro, ĉagren~a mieno, disting~a junulo, ktp.

C) Adverbojn, kun la senco : « laŭ-iĝa maniero » : distr~e respondi, edz~e kunvivadi, ekscit~e babili. Rim. : Ĉe tiuj derivitaj adjektivoj k adverboj, la sufikso estas ofte malmulte utila, k tial forlasita aŭ anstataŭata de la pasiva sufikso it : malfru(iĝ)a, komenc(iĝ)a, decid(iĝ)e; ekscitite babili, distrile respondi, ĉagrenita mieno Z.

IVe Iĝi (ntr). Uzata memstare havas la saman sencon kiel la sufikso (Kp ĉe la komenco); ĝi diferencas de fariĝi per